

‡ PAPA FERMANLARININ DENİZ HUKUKUNA ETKİSİ

(THE EFFECT OF THE PAPAL BULLS ON THE LAW OF THE SEA)

Arş. Gör. Erkut Ziya Sivrikaya * **

ÖZ

Ruhani otoriteden siyasi otoriteye dönüşen Papalık makamı hukuk tarihinde enteresan bir örnek olarak karşımıza çıkar. İmparator Iustinianus, pentarşi sistemi ile kiliseyi reforme edip belirli bölgelere ayırmıştı. Buna göre; Antakya, İskenderiye, Konstantinopolis, Kudüs ve Roma belirli kilise bölgelerinin amiri olarak belirlenir. Fakat nihayetinde İmparator diğer devlet makamları gibi kilisenin de üzerinde hâkimiydi. Roma kilisesinin İmparatorluğun etki alanından çıkışı ile Papa bir güç odağı haline gelmeye başlar. Batıda İmparatorluk yıkılmış olsa da bölgenin beyleri ve rahipleri Roma Piskoposunu muteber bir makam olarak görmeyi sürdürür. Zamanla etkisi artan Papa fermanlarıyla Avrupa devletlerini ve hukukunu etkileyecektir. Burada tercüme edilen Bulla Romanus Pontifex ve Bulla Inter Caetera Deniz Hukuku'nun şekillenmesine yön veren belgeler olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Deniz Hukuku, Zaragoza, Tordesillas, Papalık Fermanları, Bulla Romanus Pontifex, Bulla Inter Caetera

ABSTRACT

The office of the Papacy, which transformed from a spiritual authority to a political authority, appears as an interesting example in the history of law. Emperor Justinian had reformed the church with the pentarchy system and divided it into certain regions. According to this; Antioch, Alexandria, Constantinople, Jerusalem and Rome are designated as the chief of certain church districts. But in the end, the Emperor ruled over all churches, just like any other state office. With the city of Rome leaving the empire's sphere of influence, the Pope begins to become a center of power. Although the Empire was destroyed in the west, the lords and priests of the region continue to see the Bishop of Rome as a respected figure. The Pope, whose

‡ Eserin Dergimize geliş tarihi: 21.03.2022. İlk hakem raporu tarihi: 25.05.2022. İkinci hakem raporu tarihi: 20.07.2022. Onaylanma Tarihi: 20.07.2022.

* Yakın Doğu Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Hukuk Tarihi Ana Bilim Dalı.

** Yazarın ORCID belirleyicisi: 0000-0002-9546-1103.

Eserin Atf Şekli: Erkut Ziya Sivrikaya, “Papa Fermanlarının Deniz Hukukuna Etkisi”, YÜHFD, C.XIX, 2022/2, s.909-940.

influence increased over time, would affect European states and law with his edicts. The Bulla Romanus Pontifex and Bulla Inter Caetera translated here were documents that shaped the Law of the Sea.

Keywords: *Law of the Sea, Zaragoza, Tordesillas, Papal Bulls, Bulla Romanus Pontifex, Bulla Inter Caetera*

GİRİŞ

Çağlar boyunca deniz hâkim olunabilecek bir yer olarak görülmemiştir. Bu nedenle 1450'lere kadar Deniz Hukukundan bahsedilemez. Nitekim bu devirlere kadar “*Deniz Hukuku*” denildiğinde anlaşılan deniz ticaretine ve denizciliğe ilişkin hukuktur. Dolayısıyla bu erken dönemlerde Deniz Hukuku’ndan çok “*Lex Mercatoria*”dan bahsedebiliriz. Günümüzdeyse deniz üzerindeki kamu otoritesine dair hukuk ile kişilerin denizcilik faaliyetlerine dair hukuk arasında bir ayırımı gidilir. Ticaret Hukukunun bir dalı olmakla beraber Eşya Hukuku ve Borçlar Hukuku ile sıkı sıkıya bağlı olan Deniz Ticareti Hukuku navlun gibi gemiciliğe ilişkin sözleşmeleri, deniz kazalarını, gemileri, gemi üzerindeki hakları, donatanı, kaptanı, taşıyanı, bunların sorumlulukları ve haklarını kapsar.¹ Milletlerarası Hukukun bir dalı olan Deniz Hukuku ise deniz alanlarının (içsular, kara suları, bitişik bölge, kıta sahanlığı, münhasır ekonomik bölge, açık denizler, derin deniz yatağı) hukuki rejimini inceleyip bu alanlarda devletlerin birbirlerine karşı hak ve yükümlülüklerini belirler.² Bununla beraber Deniz Hukuku’nu “*Deniz taşımacılığı ve ona bağlı etkinliklerle denizin doğal kaynaklarının kullanımını ve deniz çevresinin korunmasını düzenleyen hukuk dalı*” şeklinde tanımlayıp Kamu Hukuku / Özel Hukuk ayırımına koşut olarak bölümlendirmek de mümkündür.³ Bu halde “*Deniz Özel Hukuku*” ile Deniz Ticaret Hukuku (*Maritime Law / Admiralty Law / Shipping Law*), “*Deniz Kamu Hukuku*” ile Milletlerarası Deniz Hukuku (*Law of the Sea*) ifade edilir.⁴

¹ BOZKURT, Tamer, “*Ticaret Hukuku – Cilt V*”, On İki Levha Yayıncılık, 8. Baskı, İstanbul 2016, s.3.

² GÜNDÜZ, Aslan, “*Milletlerarası Hukuk*”, Ed. Reşat Volkan Günel, 6. Baskı, Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul 2013, s.197.

³ AYBAY, Atilla, Aydın, Gündüz, Rona, “*Denizciler, İşletmeciler ve Yöneticiler için Deniz Hukuku*”, Ed. Gündüz Aybay, Aybay Yayınları, İstanbul 1998, s.942.

⁴ Burada “*Deniz Kamu Hukuku*”nu bizzat denize dair hukuk olması nedeniyle Deniz Hukuku, “*Deniz Özel Hukuku*”nu ise gemilere ve denizcilere dair hukuk olması nedeniyle Denizcilik Hukuku ya da Gemicilik Hukuku şeklinde adlandırmak daha yerinde olacaktır. *YÜHFD Cilt: XIX Sayı:2 (2022)*

I- İLGİLİ FERMANLARIN OLUŞUM SÜRECİ

Deniz hukukunun oluştuğu erken devirlerde Roma Kilisesi'nin etkisi önemlidir. Zamanla siyasi etkisi artan Vatikan, Avrupa hukukuna yön vermiştir. Papa'nın 800 yılında Şarlman'a taç giydirmesiyle kilisenin politik güç elde etmeye başladığı görülür. Bu taç giyme töreni Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu için de kuruluş tarihi olarak kabul edilir. Böylece Konstantinopolis'in denetiminden kurtulan papa, Cermen imparatorun yetkisi altına girecekti. Lakin papalık zaman geçtikçe bu etkinin de dışına çıkar. Söz gelimi Papa II. Nicolaus'un 1059 tarihli (*bulla*)⁵ fermanı,⁶ papa'nın sadece piskoposlarca seçilebileceğini belirterek kiliseyi devlet etkisinden uzaklaştırır. Fakat bu halde piskoposların dünyevi otorite tarafından atanması bir sorun teşkil edecekti. Zira dünyevi otoriteyi elinde tutanlar kilise görevlerini ve mallarını satabilmekteydi. "*Investitura*"⁷ yani ruhban sınıfın kim tarafından tayin edileceği meselesi üzerine Papa VII. Gregorius'un gerçekleştirdiği reform⁸ Roma kilisesini Katolik âlemde merkezi bir otorite haline getirirken Cermen imparatorla kilisenin arasını açar. Bu devrim niteliğindeki reforma itiraz eden Cermen imparatoru IV. Heinrich'in papa tarafından aforoz edilip görevden alındığı duyurulur. IV. Heinrich'in aforoz haberi lortları ona verdikleri sözlerden azade kılarken, ona ait toprakların yağmalanması için de haklı bir gerekçe olacaktı. Bunun üzerine Roma'yı işgal eden IV. Heinrich kendi papasını tayin edecektir. Devlet ve kilise arasındaki güç mücadelesi sonraki imparator V. Heinrich devrinde de sürer. Nihayetinde 1123 yılında toplanan birinci Lateran konsiliyle *investitura* meselesi papa lehine çözümlenir. Ardından toplanan

⁵ "*Bulla*", papalık tarafından neşrolunan hukukî bir belgedir. Bu makalede "*ferman*" şeklinde tercüme edilmiştir. Bkz. MESERVE, Margaret, "*Papal Bull: Print, Politics and Propoganda in Renaissance Rome*", Johns Hopkins University Press, Baltimore 2021, s.34.

⁶ Bu ferman ilk kelimeleri "*In Nomine Domini*" ile tanınır. Bkz; HENDERSON, Ernst F, "*Select Historical Documents of the Middle Ages*", George Bell & Sons, London 1903, s.361-364.

⁷ "*Vestio*" birisin giydirmek anlamına gelir. Bkz; KABAAĞAÇ, Sina & ALOVA, Erdal, "*Latince Türkçe Sözlük*", Sosyal Yayınlar, İstanbul 1995. Bir fiilin "*participium*" yani fiil-sıfat hali gelecek zamanlı ise "*-turus -tura -tutum*" eki alır ve (-cak olmak) anlamına gelir. Bkz; DÜRÜŞKEN, Çiğdem, "*Descartes Latince Öğreniyor*", 2.Baskı, Alfa Basım Yayım, İstanbul 2017, s.200-202. O halde "*vestitura*" giydirecek olmak anlamına gelir. Başta gelen "*in*" eki ise birşeyin içinde olmak manasındadır. Bkz; KABAAĞAÇ, Sina & ALOVA, Erdal, "*Latince Türkçe Sözlük*", Sosyal Yayınlar, İstanbul 1995. Sonuç olarak "*investitura*", hılat giydirme yani görevlendirme anlamına gelir.

⁸ *Dictatus Papae* (1075) ile "*Quod illi liceat imperatores deponere*" yani "*Onun (papa'nın) imparatoru görevden alma kudreti olduğu*" belirtilir. Bkz; HENDERSON, Ernst F, "*Select Historical Documents of the Middle Ages*", George Bell & Sons, London 1903, s.366.

ikinci (1139) ve üçüncü (1179) Lateran konsillerinde merkeze sıkıca bağlı rahiplerin evlenip aile kuramayacağı (*caelibatus*), kilise malları ve görevlerinin satılamayacağı (*simonia*) kararlaştırılır. Böylece batıda kilisenin devletten tam olarak ayrıldığı söylenebilir.

Doğuda ise Roma İmparatorluğu varlığını sürdürdüğünden kilise malları ve görevleri devlet denetimindedir. Bu nedenle “*investitura*” veya “*simonia*” gibi sorunlar doğuda yaşanmamış dolayısıyla Ortodoks kilisesinde rahiplerin evlenmesi yasaklanmamıştır. Protestan kiliseleri ise Katolik kilisesini eleştirerek oluştuğu için Roma’nın konsil kararlarını tanımaz ve rahiplerin evlenme yasağını uygulamazlar. Neticede bu yasak Katolik kilisesinin güçlenmesine imkân sağlamıştır. Nitekim bu kiliselerin devletle olan ilişkileri daha sıkıdır. Sözelimi İngiltere kilisesinin Kraliyet denetiminde olması Doğu Roma örneğine benzer.⁹ Mücerretlik ikrarı getiren (*caelibatus*) batılı ruhban sınıf, kendini kiliseye adayın bir bürokrasi oluşturarak¹⁰ papanın gücünü konsolide eder.¹¹ Antakya, Kudüs ve İskenderiye’nin ardından İstanbul’un da İslâm egemenliğine girmesiyle Roma yegâne kilise olarak kalır. Meşruiyetin inanca dayandığı bu devirde papa kendini cihanşümül (*dominium mundi*) bir lider olarak görüp, Avrupa krallıkları nezdinde bir hakem konumuna yükselecektir. Portekiz krallığının 1179 tarihli bir papalık fermanıyla¹² kurulduğu hesaba katılırsa bu etkiyi çok daha gerilere götürmek de mümkündür. Yani bu sıralarda İberik Yarımadasının kuzeyine sıkışın Katolikler güneye doğru akınlar düzenlemekteydi. 1492 yılında Endülüs’ün düşüşüyle son bulacak bu akınlar “*yeniden fetih*” anlamına gelen “*reconquista*” adıyla bilinir. İktisadi açıdan bakılacak olursa 1453’den itibaren tüm doğu limanlarına hâkim olan Müslümanlar, Endülüs’e yani *Dar-ül İslâm*’a hücum eden İspanyol ve Portekizlileri ticaretten dışlamaktadır. Bu dışlanmışlık İberyalıları bilinmez

⁹ “*Her Majesty the Queen is the Supreme Governor of the Church of England*” yani “*Majesteleri Kraliçe İngiltere Kilisesinin Ulu Önderidir*”. Bkz; İngiltere Kilisesi resmî internet sitesi (E.T.04/06/2022) <https://www.churchofengland.org/about/leadership-and-governance>

¹⁰ Adeta kendini sultana adayıp mücerretlik ikrarı getiren yani evlenmeyen yeniçeriler gibi. Bkz; “*Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*”, İSAM - İslam Araştırmaları Merkezi, 26.cilt, “*Kuloğlu*” maddesi, İstanbul 2002, s.358.

¹¹ MYERS, Philip Van Ness, “*Mediaeval and Modern History*”, Ginn & Company, Athenaeum Press, Boston 1905, ss.111-120.

¹² “*Manifestis Probatum*” olarak anılan bu fermanla Afonso Henriques ilk Portekiz kralı olarak tanınır. Bkz; WIEDEMANN, Benedict, “*The kingdom of Portugal, homage and papal ‘feifdom’ in the second half of the twelfth Century*”, *Journal of Medieval History* (2015), 41:4, 432-445, s.433.

sulara yöneltecekti. *Reconquista*'nın getirdiği ganimetle kuvvetlenen askeri yapı bu bilinmezliğe yönelip yeni kazanımlar elde edecekti.

İberyalı denizcilerin elde ettikleri ekonomik avantajları kollama arzusu çitle çevrilemeyen denizlerin sahiplenilip sahiplenilemeyeceği meselesini gündeme getirir. Denize çit dikilemezdi belki ama teknelerin bordası çit gibi bir set teşkil edemez miydi? Kelimenin tam anlamıyla gemilerden set çekmek günümüzde dahi mümkün değildir. Fakat o zamanlar devlet kararları da çitle çeviremiyordu zaten. Hadrianus duvarı veya Çin seddi gibi istisnai örnekler dışında, dağlar, çöller, nehirler gibi doğal engeller sınırları teşkil ederdi. Serhad bölgelerinde kimi kale ve garnizonlar bulunsa da sınırların tamamı insan yapısı engellerle çevirmek mümkün değildi. Peki, bunun yerine hayali çizgiler çizilemez miydi? Neticede İberyalıların yaptığı da buydu, fakat hayali hatlar fiili hâkimiyet olmaksızın bir anlam ifade eder miydi? Portekiz ve İspanya bu hayali hatlarla egemenlik ilan etse de Flaman ve İngiliz denizcilere engel olamadığında bu iddianın ne anlamı kalırdı? Bu açıdan deniz üzerinde hak iddia etmenin kara üzerindeki hak iddiasından pek farkı yoktur. O halde ancak gelişen denizcilik tekniği sayesinde hukuk, karadan denizlere doğru taşabilir. “*Ex factis ius oritur*” yani neticede hukuk hakikatten doğmaz mı? Evet, ama dayanak teşkil eden bu hakikatin adil bir sonuç doğurması da gerekir, yani zulümden hukuk olmaz “*Ex injuria ius non oritur*”.

Portekizlilerin *reconquista*'yı Kastilyalıları nazaran daha erken tamamlamış olmaları Afrika üzerine yönelmelerine imkân tanımıştı. Bu dini temelli mücadele esnasında savaş işiyle uğraşan Portekizli sayısı artmış ama *reconquista*'nın bitişiyle sefer düzenlenecek serhat kalmamıştır. Bu savaşçıların denizi aşip Septeyi işgal etmesi üzerine 1418 tarihli “*Sane charissimus*” fermanıyla¹³ papa tüm inanları buraya desteğe çağırır. Papa'nın desteği elbet sınırsız değildir, sözgelimi Portekizlilerin Kanarya adalarındaki Hristiyanları köleleştirmesi “*Creator Omnium*” ve “*Sicut Dudum*” fermanıyla¹⁴ yasaklanır. Papalık, takipçileri arasında denge sağlamaya çalışırken buyruklarıyla Katolik denizcileri kendinden olmayanların üzerine yönlendirmektedir. Bu nedenle 1442 tarihli “*Illius qui*

¹³ JORDÃO, Levy Maria (Ed.), “*Bullarium patronatus Portugalliae regum in ecclesiis Africae, Asiae atque Oceaniae: bullas, brevia, epistolas, decreta actaque Sanctae Sedis ab Alexandro III ad hoc usque tempus amplectens*”, Ex Typographia Nationali, Lizbon 1868, 1. cilt ss.9-10.

¹⁴ BARONII, Caesaris, “*Annales Ecclesiastici*”, cilt.28 (1424-1453), Barri-Ducis, Paris 1874, ss.219-220.

se pro divini” fermanıyla¹⁵ Portekiz önderliğinde Sarazenlerle (Müslüman) savaşıyan tüm Hristiyanların günahlarının bağışlanacağını bildirir. Kilise desteğinde ilerleyen Portekiz’in kazanımları komşusu Kastilya’nın da Afrika’ya yönelmesine yol açarken, çıkarları çatışan bu iki Hristiyan krallık karşısında papa 1443 tarihli “*Rex regum*” fermanıyla¹⁶ tarafsız kalacaktır. 1452 tarihli “*Dum diversas*” fermanı¹⁷ Portekiz kralına Sarazenler üzerine fetih hakkı tanır. Esasen bu ferman büyük bir mana ifade etmez, neticede diğer Katolik krallıklardan gelecek işgal kuvvetlerinin de en az Portekiz kadar fetih hakkı olacaktır. Fakat Papa V. Nicholas’ın 1454 tarihli “*Romanus Pontifex*” fermanı¹⁸ ile Afrika sahilleri ve Hindistanı Portekize bağışlandığında durum değişir. Neticede bu yerler kiliseye ait olmadığından “*Nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet – Hiç kimse sahip olduğu haktan daha fazlasını başkasına devredemez (D. 50,17,54)*”¹⁹, ama kilise cihanşümüllük iddiasındadır. 1456’da V. Nicholas’ın yerine geçen III. Calixtus, önceki fermanı tasdik eden “*Inter Caetera*” fermanını²⁰ yayımlar.²¹ Keşfedilen yerlere dair Portekiz ve Kastilya arasında süren çekişme ise 1480 tarihli²² Alcaçovas antlaşmasıyla çözülecektir. Bu antlaşmaya göre taraflar Kanarya adalarında Kastilya egemenliğini, Kanarya adalarından Gine’ye kadar olan yerlerde ise Portekiz egemenliğini tanır.²³ Hemen ardından Papa IV. Sixtus, “*Aeterni Regis*” fermanıyla²⁴ bu antlaşmayı ve Portekiz’in haklarına ilişkin önceki papalık fermanlarını tasdik eder. Nihayet Kastilya ve Portekiz arasındaki sorunlar çözülmüşken Portekiz sahillerine sürüklenen Kristof Kolomb pek hoş karşılanmaz. Kolomb, Batı Denizinde bazı adalar keşfettiğini iddia etmektedir. Keşfedilen diyarların Gine yakınlarında olduğunu düşünen Portekiz kralı ise papa fermanı ve Alcaçovas antlaşması gereği bu adaların kendine ait olduğu

¹⁵ BARONII, s.21.

¹⁶ DAVENPORT, Frances Gardiner (Ed.), “*European Treaties bearing on the History of the United States and its Dependencies to 1648*”, Carnegie Institution of Washington, Washington D.C. 1917, s.12.

¹⁷ BARONII, ss.22-23.

¹⁸ Bkz. Ek 1.

¹⁹ UMUR, Ziya, “*Roma Hukuku Lügatı*”, İÜHF Matbaası, İstanbul 1975, s.139.

²⁰ DAVENPORT, s.27.

²¹ “*Inter Caetera*” adıyla anılan bir başka bulla, Papa VI. Alexander tarafından 1493’te yayınlanmıştır. Bkz; DAVENPORT, ss. 71-78.

²² Bu antlaşma 1479 tarihinde hazırlanmış, imzalanıp onaylanması 1480 yılını bulmuştur. Bkz; DAVENPORT, ss.33-48.

²³ DAVENPORT, s.44.

²⁴ DAVENPORT, s.49.

iddiasındadır.²⁵ İberyaya ve Hindistan arasında başka bir kıta olduğu henüz bilinmediğinden, bu şekilde batıya yelken açarak Hindistan'a ulaşmanın imkânsız olduğuna inanılıyordu. Teorik olarak böyle bir seyahatin mümkün olduğu Batlamyus devrinden beri zaten bilinmekte ama mesafe göz önüne alındığında teknik olarak imkânsız görülmekteydi. Bunun üzerine anlaşmazlık Papa'ya aksettirilir. Papa VI. Alexander, "*Inter Caetera*" fermanıyla²⁶ Portekiz'e evvelden tanınan hakları korumakla birlikte batıda keşfedilen bu yeni diyarları Kastilya egemenliğine bırakır. Bu arada Kastilya kraliçesi İsabella ile Aragon kralı Fernando'nun evlenmeleri ve Granada'yı ele geçirmeleri nedeniyle artık Kastilya yerine birleşik bir İspanya'dan söz etmek daha yerinde olacaktır. Granada'nın işgaliyle Portekiz hariç Pireneler'den Cebelitarık'a kadar tüm İberyaya tek bir idare altında toplanıyordu. "*Inter Caetera*" fermanı 4 Mayıs 1493 tarihli bilirse de Kolomb'un Mart'ta Portekiz'e varmasından hemen sonra Barselona ve Roma arasındaki gizli yazışmalarla Nisan ortalarında tamamlanmıştır.²⁷ Daha eski tarihli papa fermanının ihlâli halinde aforoz ve interdictum cezaları öngörüldüğünden İspanyollar hızlı davranma ihtiyacı hissetmiştir. 3 Mayıs 1493 tarihli "*Inter Caetera*" ve "*Eximiae Devotionis*", ardından 4 Mayıs 1493 tarihli "*Inter Caetera*" fermanlarıyla papa İspanyolların haklarını güvence altına alır.²⁸ Bu fermanla kuzeyden güneye doğru tüm dünyayı kat eden hayali bir hat çekilerek hattın batısı İspanya tacına bağışlanır. Fakat sınırın tam olarak nerede olduğunu dolayısıyla nerelerin bağışlandığını tespit etmek oldukça zordur.

*"Tüm egemenlikleri, kentleri, kampları, yerleri, köyleri ve tüm haklarını, yetki alanları ve tesisleriyle birlikte, keşfedilmiş ve keşfedilecek tüm adalar ve anakaraları, sonsuza kadar size ve haleflerinize, Kastilya ve Leon'un hükümdarlarına aittir. Söz konusu hat, Azores ve Caboverde adalarının herhangi birinden Hindistan istikametinde batıya ve güneye doğru yüz liga uzakta bulunur. Ancak keşfedilen bu diyarların Rabbimizin yılıyla 1493 Noel'inden evvel bir başka Hristiyan kral veya prence ait olmaması gerekir."*²⁹

²⁵ DAVENPORT, s.9.

²⁶ Bkz. Ek 2.

²⁷ SCOTT, William, "*Demythologizing the Papal Bull Inter Caetera*" *Philippine Studies* 35, no. 3 (1987): 348-56, ss.350-352.

²⁸ DAVENPORT, s.71.

²⁹ Bkz. Ek.2.

Üç deniz mili bir ligaya (league) yani fersaha denk gelir.³⁰ Bahsi geçen hat, Azor adaları veya Yeşilburun adalarından yüz liga batıdadır. Oysa bu adalar aynı boylamda değildir. Azor adalarının en batı ucu 31° batı meridyeni, Yeşilburun adalarının en batı ucu ise 25° batı meridyenindedir. Aradaki 6°, 24 dakikalık saat farkına ya da ekvator çizgisi üzerinde 666km'lik bir uzaklığa denk gelir. Bu nedenle bahsi geçen hattın tam yeri tespit edilemez. Davenport, bir liga'nın dört Roma miline, onun da 1480 mt.'ye denk geldiği, bu halde Cape Verde adalarının 100 liga batısının 31° batı meridyeni olabileceğini öne sürer,³¹ fakat bu meridyen tam da Azor adaları üzerindedir. Aynı hesabı Azor adalarından batıya doğru yapacak olursak, 37° batı meridyenine denk gelir ki bu da Brezilya'nın Rio Grande do Norte sahillerine denk düşer. Burada esas mesele bu takımadalardan hangisinin esas alınacağıdır. Esas metinde ölçümün “*qualibet*” yani “*herhangi*” bir adadan yapılacağı belirtilir. Bu ifadeyle belirsizlik yaratmaktan ziyade bahsi geçen adaların aynı boylam üzerinde bulunduğu zannedilerek hareket edilmiş olması daha muhtemeldir. Aksi halde tarafların nereden (*qua*) canı isterse (*libet / libere*) çizebileceği sınır çözümden çok sorun yaratırdı. Üstelik mevcut teknik imkânlarla kuzey-güney eksenli mesafe ölçümü usturlap gibi aletlerle daha kolay olabilirken açık denizde doğu-batı eksenli mesafe ölçümü oldukça zordur. Bu sınırın ötesinde Portekiz egemenliğinde bir yer varsa papalık bağışının bunları kapsamadığı üstü örtülü bir şekilde belirtilir. Başka Hristiyan krallık ve prenslikten kasıt *Lusitania* yani Portekiz olmalıdır. Neticede bu esnada Portekizlilerden başka bilinmez sulara yelken açan yoktu, üstelik mevzu bahis fermanın Portekiz – İspanya arasında yaşanan anlaşmazlık neticesinde hazırlandığını unutmamak gerekir.

Portekiz protestosu üzerine papaya başvuran İspanya'nın elde ettiği fermanlar tam bir çözüm getirmez. Daha önceki fermanlar göz önünde bulundurulursa *Inter Caetera* ile çizilen hattın batısı İspanya, doğusu Portekiz hâkimiyetine bırakılmaktaydı. Tekrar Roma'ya başvuran İspanya “*Dudum Siquidem*”³² fermanı ile kendisine tanınan hakları teyit ettirse de anlaşmazlık sürer. Nihayet taraflar Tordesillas antlaşması ile bu anlaşmazlığı sonlandırır. Artık bu kapitülasyon³³ ile sınır hattı Caboverde

³⁰ NUTKÎ, Süleyman, “*Kamûs-i Bahrî / Deniz Sözlüğü*”, (Çev.) Mustafa Pultar, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2011.

³¹ DAVENPORT, s.74, 18 no'lu dipnot.

³² DAVENPORT, ss.79-83.

³³ “*Capitulacion*” (İsp.) ya da Latincesiyle “*capitulatio*” ile “*capitulum*” yani başlıklarıyla bir meselenin yazılıp üzerine anlaşılması kastedilir, yani ahitname'dir. Bu kavramın *YÜHFD Cilt: XIX Sayı:2 (2022)*

adalarının 370 liga batısından geçmektedir. Üstelik taraflar hattın tam yerini tespit etmek için ortak bir ekip oluşturmayı kararlaştırırlar. Lakin sözleşilen tarihte hattı belirleyecek ortak keşif ekibi oluşturulamadığından 1495'te bu amaçla yeni bir antlaşma hazırlanır.³⁴ Tespiti sürekli geciken sınır hattını gösteren en erken tarihli harita 1502 yılıyla Cantino haritası olacaktır. Bu harita, onu hazırlayan Portekiz kartografin değil haritayı kaçıran Venedikli casusun adıyla bilinir.³⁵ Haritaya bakılacak olursa hattın en azından 1502'de tespit edilmiş olduğu ve Brezilya sahillerinin Portekiz tarafında kaldığının bilindiği görülür.

II- İLGİLİ FERMANLARIN TERCÜMESİ

EK.1. Portekiz'e Afrika ticaretinde tekel hakkı tanıyan papalık fermanı.³⁶ (Çeviri yazara aittir. Çeviri metni altındaki tüm dipnotlar çevirenin notudur.)

6 Ocak 1454

Bulla Romanus Pontifex

Tanrı'nın hizmetkârlarının hizmetkârı, Piskopos Nicholas. Ebediyen bilinsin ki;

Cennetteki hükümranlığın anahtarını taşıyan ve İsa Mesih'in vekili Aziz Petrus'un halefi Roma piskoposu, dünyanın çeşitli iklimlerini ve içlerinde yaşayan tüm halklarını bir babanın şefkatiyle düşünüp herkesin kurtuluşunu arzuluyor. Tanrı tarafından kendisine emanet edilen koyunları tek bir ilahi topluluğa çevirip onlar için ebedi mutluluk ödülünü alacak, O'nun kendisine emanet ettiği koyunları kurtuluşa erdirecek. İnanıyoruz ki, Rabbin inayetiyle, eğer Katolik krallara ve prenslere özel lütuflarda bulunursak, Hristiyan inancın şampiyon atletleri gibi Sarazenlerin ve diğer inançsızların vahşi aşırılıklarına engel olup inancı savunacak, bilmediğimiz uzak diyarlardaki inançsız krallıkları yenecek, hiçbir emek ve masraftan kaçınmadan onları dünyevi otoriteleri altına alacaklardır.

karşılığı “*Kapitulasyon*” dilimizde daha farklı bir anlam kazanmıştır. “*Kapitulasyon; Bir ülkede yurttaşların zararına olarak yabancılara verilen ayrıcalıklar.*” Bkz. Yılmaz, Ejder, “*Hukuk Sözlüğü*”, 8. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2004. Aynı ifadelerle Bkz. TDK, “*Türkçe Sözlük*”, 9. Baskı, 2. Cilt (K-Z), Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1998. Veya “*Kapitulasyon; Ecnebilere mahsus haklar.*” Bkz. Tuğlacı, Pars, “*a Dictionary of Economic and Legal Terms*”, Sermet Press, İstanbul 1966. Oysa Pars Tuğlacı bir önceki madde olan *Capitulate* karşılığını “*Taahhüt etmek, anlaşmak*” şeklinde belirtir. Burada *Capitulare* fiil, *Capitulation* isim haliyle aynı kavramı karşılar.

³⁴ DAVENPORT, ss.101-106.

³⁵ BROTTON, Jerry, “*A History of the World in Twelve Maps*”, Penguin Books, London 2013, ss.190-191.

³⁶ DAVENPORT, ss. 9-26.

Yakınlarda işittik ki, Portekiz ve Algarve kralı Alfonso'nun Amcası sevgili asil oğlumuz, Portekizin evladı³⁷ Henri,³⁸ babası Kral Yuhanna'nın³⁹ aziz hatirasının peşinden gitmektedir. Ruhların kurtuluşu için hevesle ve iman coşkusuyla alevlenen Henri, her şeyin Yaraticısı olan Mesih'in gerçek bir askeri ve O'na olan inancın en gayretli ve cesur savunucusudur. O, ilk gençliğinden beri Rabbin adının en ücra ve keşfedilmemiş yerlerde bile yüceltilip saygı duyulmasına neden olmak ve Haçın düşmanı Sarazenlere boyun eğdirmek için elinden geleni yapmaktadır. Afrika'daki Septe şehri Kral Yuhanna tarafından alındığı vakit, çetin mücadelelere, büyük emek ve masraflara, tehlikelere, can ve mal kaybına rağmen söz konusu Prens ne güçsüz düşmüş ne de korkmuştur. Ancak her geçen gün daha da gayretli bir şekilde bu davayı yürütürken onun övgüye değer ve dindar amacı, denizdeki bazı ıssız adaları hak dinle doldurdu ve orada kutsal hizmetin görüldüğü kiliselerin ve diğer mukaddes yerlerin inşa edilmesine neden oldu. Ayrıca söz konusu Prens'in övgüye değer çabası sayesinde, okyanusta bulunan farklı adalarda yaşayanlar, gerçek Tanrı'nın bilgisine kavuştu. Pek çok kimse, Tanrı'nın övgüsüne ve yüceliğine, kurtuluşa, kutsal vaftize erişti. Dahası bu Prens gördü ki, biz batılılar arasında bu sulardan güney ve doğu istikametinde seyretmek âdeti yoktur. Bu konuda Tanrı'ya olan görevini en iyi şekilde yerine getireceğine inanan Prens, eğer doğuya giden yolu bulup Mesih'e ibadet ettikleri söylenen Hintlilere⁴⁰ ulaşabilirse, onlarla ilişki kurup Sarazenlere ve diğer inanç düşmanlarına karşı Hıristiyanlara yardım sağlayabileceğini düşündü. Hatta Muhammed'in mezhebini duymamış paganları yönetimi altına alıp onları hak dine davet edebilir ve Mesih'in mukaddes adını duyurabilirdi. Kralın otoritesiyle, yirmi beş yıl boyunca nerdeyse her yıl bu diyarlara büyük emek verip masraf ederek deniz ve kıyılarını Antarktika kutbuna kadar keşfetmek için Karavela denen süratli tekneler gönderildi. Bu gemiler çok sayıda limanı, adayı ve denizi araştırıp ele geçirdiğinde, nihayet Gine vilayetine vardılar. Oralardan yelken açarak,

³⁷ Çocuk anlamına gelen “*Infans (Lat.) / Infante (Por.)*”, İberyada kraliyet ailesi üyeleri için kullanılır. Bizdeki karşılığı şehzadedir. Burada “evlat” olarak çevrilmesi metnin ruhuna daha uygun görülmesindedir. Bkz; UMUR, Ziya, “*Roma Hukuku Lügati*”, İÜHF Matbaası, İstanbul 1975, s.85; “*Infans: Henüz konuşamayan (qui fari non possunt), bu itibarla fiil ehliyetinden tamamen mahrum bulunan çocuk.*”

³⁸ Viseu Dükü, Prens Henrique. Sagres okulunu kuran Denizci Henri.

³⁹ Portekiz kralı I. João. (Johannes)

⁴⁰ Avrupalılar doğuda “Presbyter Iohannes / Prester Joao” idaresinde efsanevi bir Hristiyan krallık olduğuna inanıyordu. Bkz. ÖZBARAN, Salih, “*Avrupanın Okyanuslarda Yayılması ve Akdeniz Dünyası*” başlıklı bölüm, “*Türk Denizcilik Tarihi*”, Cilt 1, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, TC. Deniz Basımevi, İstanbul 2009, s.101.

büyük Nil nehri⁴¹ ağzına geldiler ve Kral Alfonso ile Prens namına bu bölgelerin halklarına karşı mücadele edip pek çok ada ve sahili ele geçirdiler. Böylece birçok Ginelinin ve başka başka zencilerin mallarını zorla ya da yasak olmayanların değiş tokuşuyla ya da yasal sözleşmelerle alıp Portekize getirdiler.⁴² Bunların büyük bir kısmı Katolik inancına döndürüldü ve ilahi merhametin yardımıyla, bu ilerleme devam ettirilirse, bu halkların imanı kurtarılır ve birçoklarının ruhu Mesih için kazanılır. Fakat duyduk ki bu kral ve prensin büyük tehlikeler atlatıp büyük emek ve masraf sarf ettikleri, nice canların yitimiyle sonuçlanan seferleri neticesinde keşfettikleri diyarlar, limanlar, adalar, denizler üzerinde hâkim oldukları halde kimi açgözlü yabancılar buralara yelken açıp bu emeğin meyvelerini gasp etmek niyetindedir. Bu nedenle kazanç uğruna veya kötü niyetle hareket edenlerin demir, silah, inşaat için kullanılacak kereste ve diğer şeyleri inançsızlara ulaştırması, onlara denizcilik sanatını öğretmesi yasaktır, yoksa kuvvetlenen düşmanların engellenmesi mümkün olmayacak ve mukaddes inancımız zelil olacaktır. Kralla prens buna engel olup hakkını ve mülkünü korumak için en ağır cezaları öngördü, sadece harç yatırıp izin alanların bu limanlara ticaret için uğrayabileceğini ve balık avlamak için bu sulara yelken açabileceğini duyurdu. Bu yasaklara rağmen zamanla başka krallıkların kötü niyetli ve açgözlü tebaası harç ödeyip izin almadan bu diyarlara gidebilir, söz konusu kıyılarda, limanlarda ve adalarda ticaret yapıp balık tutabilir. Bu halde Kral Alfonso ve Prens Henri ile bahsi geçen bu küstah kişiler arasında nefret, kin ve mücadele yaşanıp, Tanrı nezdinde büyük suçlar işlenerek ruhlar tehlikeye atılabilir. O halde her şeyi hesaba katıp evvelki mektuplarımızda da belirttiğimiz üzere tüm Sarazenleri ve putperestleri ve nerede olursa olsun Mesih'in diğer düşmanlarını ve krallıkları, düklükleri, beylikleri, egemenlikleri, mülkleri ve onlar tarafından sahip olunan tüm taşınır ve taşınmaz malları istila etmek, araştırmak, ele geçirmek, yenmek ve boyun eğdirmek ve kişilerini ebedi köleliğe

⁴¹ Nil nehri sadece Akdenize aktığı ve bu sırada sözü geçen denizciler Atlantik sularında bulunduğu göre Nil olduğu zannedilen büyük ihtimalle Senegal nehridir. Zira ıssız Batı Sahra sahilleri aşıldıktan sonra karşılaşılacak ilk büyük nehir Senegaldir. Senegal nehrini görmeden geçip Saloum nehri veya Gambiya nehrine denk gelmeleri pek muhtemel görülüyor. Yine de bu yazarın şahsi düşüncesidir.

⁴² Burada “*non prohibitarum rerum permutatione*” ile “*yasak olmayan malların trampa edilmesi*” ve “*seu alio legitimo contractu emptionis*” ile “*meşru satış sözleşmesi*” ibareleri papa fermanlarına uyulduğunu gösterir. Sözelimi papa fermanıyla Hristiyan olmayanlara at ve silah satılması yasaklanmıştır. Bkz; ORTALLI, Gherardo, “*Venice and Papal Bans on trade with the levant: The role of the jurist*”, Mediterranean Historical Review (1995), 10 (1-2), pp.242–258, s.247.

indirmek, krallıkları, düklükleri, illeri, beylikleri, egemenlikleri, mülkleri ve malları ve buralardan kâr etme hakkını Kral Alfonso'ya ve haleflerine tanıyoruz. Bu hakkı güvenceye alınan kral veya onun otoritesiyle hareket eden prens, meşru şekilde bu adalara, topraklara, limanlara ve denizlere sahip olmuştur. Bu haklar Kral Alfonso ve haleflerine aittir, özel bir izin alınmaksızın, Mesih'in kullarından herhangi bir kimsenin herhangi bir şekilde oralara karışmaya hakkı yoktur. Ruhların kurtuluşu, imanın artması ve düşmanlarının alaşağı edilmesi böylece sağlanabileceğinden, Tanrı'nın ihtişamı, O'na iman ve O'nun topluluğu Evrensel Kilise söz konusu olduğundan Kral Alfonso'nun ve haleflerinin ve Prens'in, bu mukaddes ve asil çalışmayı daha gayretle takip edip engellerden kurtulmaları için, biz ve Apostolik Makamımız⁴³ kendilerini iyilik ve zarafetle desteklemektedir.

Tüm bilgiler göz önünde bulundurulduğunda bu mesele üzerine Kral Alfonso'nun ya da Prens Henri'nin ya da onları temsil eden bir kimsenin talebi olmaksızın re'sen (*motu proprio*) bir karar aldık. Apostolik otoritemizin dikkatli incelemesi neticesinde Apostolik kudretimize dayanarak Septe ve ötesindeki her türlü özel ve genel kazanç, bu ferman ve fermanda bahsi geçen mektuplardan önce gerçekleşmiş olsa dahi, bahsi geçen tüm iller, adalar, limanlar ve denizler işbu fermanla Kral Alfonso ve halefleri ve Prens adına tasdik olunur. Bu diyarların kıyısında ve ötesinde inançsızların ya da paganların elindeki mülkleri bu fermana dayanarak elde edebilirler. Şimdiye kadar elde edilmiş olanlar ve bundan sonra bu fermana dayanarak elde edilecek olanlar Krala, haleflerine ve Prense aittir. Bu fermana dayanan fetih hakkıyla Bojador burnu ve Não'burnundan itibaren tüm Gine sahilleri ve ötesi ebediyen Kral Alfonso ve haleflerininindir, başkasının değildir. Bu fermanla Kral Alfonso ve halefleri ve Prens şimdi ve bundan sonra bahsi geçen yerlere dair yasak koyup hüküm verebilir, hatta buna uymayanları cezalandırabilir, kendi mülkü üzerindeki gibi vergi salabilir. Sunduğumuz bu lütfu etkin bir şekilde güvenceye almak için, verdiğimiz bu hakların sonsuza kadar Kral Alfonso'ya, haleflerine ve Prens'e ait olacağını, şimdiye kadar elde ettikleri illeri, adaları, limanları, denizleri ve sair yerleri, Bojador burnu ve Não burnundan itibaren fetih hakkıyla elde edecekleri yerleri kendilerine bağışlıyoruz. Kral Yuhanna'ya Papa V. Martin'in, Kral Alfonso'ya ve onun babası Kral Eduardo'ya bizden

⁴³ *Apostolica* (ἡ πόστολος); Burada "Havari" anlamına gelen "Apostol" ile Roma Kilisesini kurucusu Havari Petrus ve onun halifesi papa kastedilmektedir. Petrus, kaya anlamına gelir ve bu açıdan Roma kilisesinin temelindeki kaya olarak tanınırdı. Bkz; ALLIES, Thomas William, "The see of st. Peter, the rock of the Church, the source of jurisdiction and the centre of unity", Burns and Lambert, London 1850, ss.1-12.

önceki Papa IV. Eugenius'un verdikleri müsaadeler gibi Kral Alfonso ve halefleri ile Prens ya da onların uygun gördükleri kimseler de söz konusu bölgelerdeki Sarazenlerle ve imansızlarla uygun görecekları şekilde her tür eşya, mal ve erzak alım satımı yapabilirler. Halat, demir aletler, inşaat ve gemiler için kullanılacak kereste veya her türlü zırh gibi şeyleri ihtiva etmediği müddetçe, Sarazenler ve imansızlarla sözleşebilir, pazarlık edebilir, ticaret edebilir, onlarla ilişki kurmak için diğer gerekli işleri yapabilirler. Ayrıca Kral Alfonso, halefleri ve Prens, elde ettikleri ve illerde elde edecekleri illerde ve adalarda kilise, manastır ve sair mukaddes yerler kurabilir ya da kurulmasına vesile olabilir. Bu mukaddes yerlere kilise üyelerini, gönüllü olan seküler kimseleri ve müsaade alan çilekeşleri⁴⁴ gönderebilir, bu kimseler de ömür boyu oralarda kalabilir, günah çıkarıcıların itiraflarını dinleyebilir, kefareti bize münhasır günahlar hariç olmak üzere itiraf edenleri affedebilir ve dini ayin düzenleyebilirler. Kral Alfonso'ya, haleflerine, ondan sonra gelecek tüm Portekiz Krallarına ve Prense bu hakkı tanıdık.

Tüm kullarının günahları bağışlansın diye Efendimiz İsa Mesih'in dökülen kanı aşkına Tanrıya yalvarırız ki, bu ebedi fermada belirtilen yasaklar çiğnenmesin. Dünyanın neresinde olursa olsun, hangi devlete, zümreye, taabi olursa olsun, hangi kralın, kraliçenin, dükün, piskoposun, dini ya da dünyevi otoritenin altında olursa olsun, hiçbir Hristiyan silah, demir, inşaat kerestesi ve yasaklanan sair eşyayı Sarazenlere, imansızlara, paganlara ya da Kral Alfonso mülkünde olan illere, adalara, limanlara, denizlere asla taşımasın. Kral Alfonso'dan, haleflerinden ve Prens'ten hususi izin alınmadan bu sulara hiçbir emtia götürülmesin, bu sulara seyrüsefer edilmesin, balık avlanmasın, bu illere, adalara, limanlara ve denizlere karışılmasın. Kral Alfonso'nun, haleflerinin, Prens'in mülklerinden faydalanmalarına ve fetihlerine doğrudan ya da dolaylı engel olunmasın. Bunlara her kim karşı gelirse; Sarazenlere yasak malları ulaştırıcıların cezası zaten bellidir, burada da aynı ceza uygulanır. Eğer fail tek bir kişiye aforoz⁴⁵ edilecektir. Eğer fail bir topluluk, kent, kale, köy ise

⁴⁴ Bir nevi derviş. Esas metinde “*mendicantium ordinum regulares*” yani çilekeşler birliğine dâhil olanlar ifadesiyle Dominiken veya Fransiskan gibi tarikatlere üye olanlar kastedilir. Müsaade yani “*superiorum tamen suorum licentia*” ile de dâhil olunan düzendeki amirin (şeyhin) izni kastedilir.

⁴⁵ “*Latince'si excommunicatio olan aforoz Türkçe'ye, Yunanca 'dışarıda bırakma, dışarı çıkarma, kovma' mânalarına gelen aphorozein sözünden geçmiştir.*” Bkz; “*Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*”, İSAM - İslam Araştırmaları Merkezi, 1.cilt, “*Aforoz*” maddesi, İstanbul 1988, s.412.

bu topluluk, kent, kale, köy için *interdictum*⁴⁶ uygulanacaktır. Topluca veya bireysel olarak bu ihlali sürdürenlerin aforoz ve *interdictum* cezaları affolunmaz, meğerki Kral Alfonso, halefleri ve Prens verilen zarardan ötürü tatmin edilsin ya da dostane şekilde kabul buyursunlar. Bu Apostolik emri muhterem kardeşlerimiz Lizbon başpiskoposu ile Silves ve Septe piskoposlarına gönderiyoruz ki, onlar ister bizzat ister tayin edecekleri kimseler vasıtasıyla Pazar günü veya başka ayın günlerinde, Kral Alfonso ve halefleri ve Prens aleyhine bu suçları işleyenlerin cezalandırılacağını kalabalığa duyursunlar. Ahali de *affedilene* kadar bu mücrimlerden uzak olsun. Bu emirleri ihlal edenler kilise tarafından soruşturmaya taabi tutulur, karar temyiz edilemez, buna ilişkin apostolik mevzuata aykırılık öne sürülemez. Etraflı incelememize dayanan bu mektuplarla belirtilen kararımız ebediyen geçerlidir, hiç kimse tarafından hiçbir sebeple sahtelik, gizlilik, geçersizlik gibi iddialarla inkâr edilemez. Herhangi bir kimse, herhangi bir otoriteyle, bilerek ya da bilmeden bu fermana aykırı hareket ederse söz konusu eylem ve işlemler geçersizdir. İşbu mektupları her yere göndermek zor olduğundan gönderilen nüshaların aslına sadık kopyaları resmi makamlarca (*manu publica*) çıkartılıp piskoposluk mührüyle onaylanacak ve bu kopyalar aslı gibi itibar görecektir. İki ay içerisinde bu mektupların bir nüshası Lizbon katedralinin kapısına asılacak, bu andan itibaren bahsi geçen suçları işleyen kimselere bu mektubun bizzat tebliğ edildiği kabul edilecektir. Bu buyrultumuza kimse karşı gelmesin. Karşı gelenler bilsin ki Yüce Rabbin gazabı Aziz Petrus ve Aziz Pavlus'un öfkesi onların üzerinde olacaktır.

Roma, Aziz Petrus Bazilikası

Rabbimizin yılıyla 1454, Ocağın Altıncı günü⁴⁷

Papalığımızın sekizinci yılında

⁴⁶ Roma hukukunda *Praetor*'un *imperium*'a dayanarak verdiği emir ve yasaklar *interdictum* olarak bilinir. Bkz; UMUR, Ziya, “Roma Hukuku Lügatı”, İÜHF Matbaası, İstanbul 1975, s.89. Kilise hukukuna göreseyse *interdictum*, bir topluluğun *communio* ayininden dışlanmasıdır. Bkz; “*Codex Iuris Canonici*”, (1983), Canon 915; “*Ad sacram communionem ne admittantur excommunicati et interdicti post irrogationem vel declarationem poenae aliiue in manifesto gravi peccato obstinate perseverantes.*”

⁴⁷ Metnin Latincesi “*sexto idus Januarii*” yani “Ocağın altıncı günü” şeklindedir, oysa Davenport bunu İngilizciye “*on the eighth day of January*” yani “Ocağın sekizinci günü” olarak tercüme etmiştir. Üstelik belgenin yılı “1454” olduğu halde bu fermana ilişkin bölümün üst sayfalarında “1455” yılı yazar. Çeviri esnasında her iki metinden faydalanılsa da Türkçeye tercümesinde metnin Latincesi esas alınmıştır.

EK.2. İspanya'nın Yenidünya'da egemenlik hakkını tanıyan papalık fermanı.⁴⁸ (Çeviri yazara aittir. Çeviri metni altındaki tüm dipnotlar çevirenin notudur.)

4 Mayıs 1493

Bulla Inter Caetera⁴⁹

Tanrı'nın hizmetkârlarının hizmetkârı, Piskopos Alexander. Dualarımız şanlı hükümdar evladımız, Kastilya, Leon, Aragon, Sicilya ve Granada'nın efendileri Kral Fernando ve Kraliçe İsabella üzerine olsun.

Katolik inancı ve Hıristiyan dini yüceltmek ve her yerde çoğaltıp yaymak, ruhların esenliğine özen gösterip barbar halkları alaşağı etmek ve imana getirmek, Rabbimizi memnun eden ve yüreğimizi sevindiren sair şeyler arasında⁵⁰ kesinlikle en üst sıralarda yer alır. Petrus'un Makamındaki bizler, mertebemiz yetmese de, mukaddes rahmet aşkına, yaptığınız hayırlı işlerden gerçek birer Katolik lider olduğunuzu görüyoruz. Sizler sadece heves etmekle kalmayıp her türlü çabayla, gayretle, zorluklara, harcamalara, tehlikelere aldırmadan, kanınız aksa bile bu amaca hizmet ediyorsunuz. Tüm çabanızı ve ruhunuzu nicedir bu amaca adadığınızı Granada'yı Sarazenlerin boyunduruğundan kurtarıp Rabbin adını yüceltmenizden biliyoruz. Bu kutsal ve övülmeye değer amacınızı ölümsüz Tanrınızı memnun edecek şekilde sürdürebilmeniz için size faydalı gelecek şeyleri size bağışlamayı görev bildik. Duyduk ki, Bu güne dek başarısız bir işi başarıp Granada'yı kurtararak Rabbi memnun ettiğiniz gibi evvelden kimsenin keşfetmediği uzak diyarları keşfetmek ve bu diyarlara da Katolik inancımızı ulaştırmak istersiniz. Daha önceden kimsenin yelken açmadığı bu uzak ülkeler ve adaları keşif için muhterem evladımız Christopher Columbus'u seçip emrine gemiler verdiniz. Onlar da Tanrının yardımıyla yelken açıp daha önceden kimsenin bilmediği bazı uzak adaları ve ülkeleri keşfettiler. Buralarda barış içinde yaşayan halkların, çıplak dolaşıp et yemediklerini bildirdiler. Dahası bu yerlerde yaşayanlar tek bir yaratıcı Tanrıya inanmış, Katolik inancımızı ve iyi ahlakımızı onlara öğretebiliriz. Umarız ki kurtarıcımız efendimiz İsa Mesih'in adını bu ülkelerde ve

⁴⁸ DAVENPORT, ss. 71-78.

⁴⁹ Papa III. Calixtus'un 3 Mart 1455 tarihli fermanı ve Papa VI. Alexander'in 3 Mayıs 1493 tarihli fermanı da aynı isimle anılır. Fakat 4 Mayıs 1493 tarihli "*Bulla Inter Caetera*" bu ismi ünlü yapan fermanıdır. Denizleri ortadan ikiye bölen o meşhur hat bu fermanla buyrulmuştur.

⁵⁰ Giriş kısmından sonra Latince metnin başında gelen "*inter cetera*" ibaresi "sair şeyler arasında" anlamına gelir. Bkz. "ve saire, vs." karşılığı "et cetera, etc." Fermanın adı ilk sözlerinden gelir.

adalarda duyurabiliriz. Christopher bu adalardan birinde bir kale inşa edip çevrede bilinmeyen yerleri keşif için bazı Hristiyanları görevlendirmiş. Hâlihazırda keşfedilen adalarda ve ülkelerde altın, baharat ve çok çeşitli tür ve nitelikte değerli şeyler bulunmuş. Katolik inancın yayılıp yükselmesi için atalarınızın izinden giden sizler, bu toprakları ve halklarını hükmünüz altına alıp onları Katolik inanca dâhil etme görevini üstlendiniz. Kurtarıcımızın adını bu diyarlara ulaştırmak şüphesiz takdire şayan bir görevdir. Dualarımız sizinle, bu seferi gayretle sürdürün, Rabbimiz İsa Mesih'in inayetiyle mukaddes emirlerimizden şaşmayın. Amacınız ve göreviniz bu diyarlarda yaşayan halkları Hristiyanlığa davet etmektir. Hiçbir meşakkat ya da tehlike sizi bu uğurdan döndürmesin, Yüce Tanrı size bu zor görevde yol göstere. Bu önemli işe yürekten kendinizi verebilmeniz için, Apostolik kudretimize dayanarak, İsa ve Petrus'un vekilliğini üstlenen bizler, sizin ya da sizin namınıza herhangi bir kimsenin talebi olmaksızın, res'en (*motu proprio*) bir lütufta bulunuyoruz. Arktik yani kuzey kutbundan Antarktik yani güney kutbuna kadar bir hat çekip batıya ve güneye doğru sizin görevlendirdiğiniz kimselerin keşfettikleri adaları ve karaları size bağlıyoruz. Tüm egemenlikleri, kentleri, kampları, yerleri, köyleri ve tüm haklarını, yetki alanları ve tesisleriyle birlikte, keşfedilmiş ve keşfedilecek tüm adalar ve anakaraları, sonsuza kadar size ve haleflerimize, Kastilya ve Leon'un hükümdarlarına aittir. Söz konusu hat, Azores ve Caboverde adalarının herhangi birinden (qualibet)⁵¹ Hindistan istikametinde batıya ve güneye doğru yüz liga (centum leucis) uzakta bulunur. Ancak keşfedilen bu diyarların Rabbimizin yılıyla 1493 Noel'inden evvel bir başka Hristiyan kral veya prens ait olmaması gerekir. Aksi halde söz konusu yerlere ilişkin bağışımız geçersizdir. Size olan bir diğer mukaddes buyruğumuz ise keşfettiğiniz diyarlardaki halklara Katolik inancı ve iyi ahlaki öğretilerimizdir. Azores ve Caboverde adalarından yüz liga batıya düşen ve kuzey kutbundan güney kutbuna dünyamızı kat eden hattın, Hindistan'a doğru bulunmuş ve bulunacak adalara ve karalara, sizden ve haleflerinizden müsaade almadan ticaret yapmak ya da başka herhangi bir gerekçeyle gitmeye cüret eden kişiler, her kim olursa olsun afroz edilir, bunun aksine hüküm belirten buyruğumuz geçersizdir. Bütün hayırlı şeylerin, imparatorlukların ve hâkimiyetin kaynağı olan Rabbe ant olsun ki; O'nun kılavuzluğunda ilerleyerek bu mukaddes görevi üstlenirseniz çektığınız

⁵¹ Bu ifadeyle belirsizlik yaratmaktan ziyade bahsi geçen adaların aynı boylam üzerinde bulunduğu zannedilerek hareket edilmiş olması daha muhtemeldir. Aksi halde tarafların nereden (qua) canı isterse (libet / libere) çizebileceği sınır çözümünden çok sorun yaratır. *YÜHFD Cilt: XIX Sayı:2 (2022)*

eziyetin meyvelerini tadarak Hristiyan âlemine mutluluk ve ihtişam katarsınız.

İşbu mektupları her yere göndermek zor olduğundan gönderilen nüshaların aslına sadık kopyaları resmi makamlarca (*manu publica*) çıkartılıp piskoposluk mührüyle onaylanacak ve bu kopyalar aslı gibi itibar görecektir. Bu buyruğumuza kimse karşı gelmesin. Karşı gelenler bilsin ki Yüce Rabbin gazabı Aziz Petrus ve Aziz Pavlus'un öfkesi onların üzerinde olacaktır.

Roma, Aziz Petrus Bazilikası

Rabbimizin yılıyla 1493, Mayısın Dördüncü günü

Papalığımızın ilk yılında

III- İLGİLİ FERMANLARIN DENİZ HUKUKUNA ETKİSİ

Eskiden deniz, hava ve uzay hâkim olunabilecek yerler olarak görülmediğinden Hukuk'un konusu olmazdı. Günümüzde ise bu alanlar Milletlerarası Hukuk tarafından düzenlenmektedir. Deniz Hukuku, Milletlerarası Hukukun bir dalı olup deniz alanlarının (içsular, kara suları, bitişik bölge, kıta sahanlığı, münhasır ekonomik bölge, açık denizler, derin deniz yatağı) hukukî rejimini inceler ve devletlerin bu alanlarda birbirlerine karşı hak ve yükümlülüklerini tespit eder.⁵² Bu makalede incelenen belgeler Deniz Hukuku'nun oluşum evresine dairdir. Bu noktada Milletlerarası Hukuk'un oluşumunun diğer hukuk sistemlerinden farklı olduğu unutulmamalıdır. Söz gelimi Roma Hukuku için, “*Bir senatus magistrası'nın, meselâ consul'ün teklifi üzerine Roma halkının (populus) yaptığı lex'tir.*”⁵³ Dolayısıyla kanun'un (*lex*) ne şekilde kim tarafından yapıldığı bellidir. Lâkin milletlerarası hukukun üretiminde bunun gibi bir hâkim otorite bulunmaz. Neticede milletlerarası hukuk ile ulusal hukuk dizgeleri arasındaki en önemli fark budur.⁵⁴ O halde hâkim otorite olmaksızın hukuk yaratılabilir mi? Romalıların da dediği gibi “*Ubi societas, ibi ius est*” yani “*Nerede toplum varsa orada hukuk vardır*”. Öyleyse “*Hukuk*”un yaratım sürecinde esas olan toplumdur. Hâkim otoritenin olmadığı anarşist bir toplumun hukuk yaratım sürecine en güzel örnek “*Dil*”dir. Neticede dil de bir kurallar dizgesidir. Şu anda bu satırları okuyan siz okuyucular yazarla aynı gramer kuralları ve kavramlar konusunda

⁵² GÜNDÜZ, Aslan, “Milletlerarası Hukuk”, Ed. Reşat Volkan Günel, 6. Baskı, Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul 2013, s.197.

⁵³ IUSTINIANUS, “*Institutiones*”, Tercüme: Ziya Umur, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1968, s.19. (*Institutiones liber II, titulus IV.*)

⁵⁴ DOĞAN, İlyas, “*Devletler Hukuku*”, Astana Yayınları, Ankara 2013, s.38-39.

uzlaştığınızdan bu okuduğunuzu anlayabilmektesiniz. Fakat bir dilin kurallarını kimin ne zaman koyduğunu bulamayız. Bir uzlaşma aracı olan dil nesiller boyu pek çok insanın belirli kavram ve kurallar konusunda bir ortak kullanım yaratmasıyla ortaya çıkmış olsa gerekir. Sözgelimi “ben” ve “sen” gibi seslerin “kişinin kendisi” ve “karşısında konuştuğu kişi” gibi belirli bir anlama karşılık gelmesine kimin ne zaman karar verdiği asla bilinemez. Bunlar yazıdan, uygarlıktan, devletten, hukuktan çok ama çok eski kurallardır. Neyse ki konumuz bu kadar kadim değildir. Milletlerarası teamüller yani örf ve adet de dil gibi belirli bir süreçte oluşur. O halde “*Si societas universalis sit, tunc enim iuris inter gentes sunt*” yani “Milletlerarası toplum varsa milletlerarası hukuk vardır” diyebiliriz.⁵⁵ Nasıl ki dil bilinçle oluşur, hukuk da öyledir. Bir dilin veya hukukun oluşumu için toplumsal bilinç gerektiği gibi milletlerarası hukukun oluşumu için de milletlerarası sosyal bilinç gerekir.⁵⁶ Böylece milletlerarası toplumun yarattığı dizge uygulanır. Fakat bu milletlerarası toplumun kendisini oluşturan kişilerden gayri bir kişiliği olup olmadığı tartışma konusudur.⁵⁷ Antlaşmalar, teamül, hukukun genel prensipleri, mahkeme kararları ve öğreti bu milletlerarası dizgenin kaynaklarıdır.⁵⁸ Burada milletlerarası teamülleri yazısız kaynak, diğerlerini ise yazılı kaynak olarak ele alabiliriz.⁵⁹ Bu dizgenin tedrici gelişimi bir kodifikasyonla da sonuçlanabilir.⁶⁰ Sözgelimi 1930 Hague Konferansı,⁶¹ 1958 Cenevre Deniz Hukuku Sözleşmeleri,⁶² 1982 Konvansiyonu⁶³ ile ortaya konulan kurallar literatürde tahlil edilmiş fakat 15. yüzyılda başlayan oluşum süreci yeteri

⁵⁵ Bu ifadeler yazar tarafından uydurulmuştur.

⁵⁶ ELÇİN ERTUĞRUL, Ümmühan, “Uluslararası Hukukun Emredici Normlarından Doğan Yükümlülüklerin Ciddi İhlallerinden Devletin Sorumluluğu”, Yetkin, Ankara 2012, s.26-27.

⁵⁷ AYBAY, Rona, “Kamusal Uluslararası Hukuk”, Seçkin, Ankara 2011, s.13.

⁵⁸ ACER, Yücel / KAYA, İbrahim, “Uluslararası Hukuk”, Seçkin, Ankara 2014, s.50.

⁵⁹ RENÇBER, Kamuran, “Uluslararası Hukuk”, Dora, Bursa 2014, s.67-68.

⁶⁰ BOZKURT, Enver / KÜTÜKÇÜ, M.Akif / POYRAZ, Yasin, “Devletler Hukuku”, Yetkin, Ankara 2012, s.37.

⁶¹ CANCA, Hakan Selim, “Denizde İşlenen Suçlar”, Seçkin, Ankara 2012, s.27; Milletler Cemiyeti’nin düzenlediği bu konferansta sadece karasularına ilişkin taslak metin hazırlanabilmiştir.

⁶² KURAN, Selami, “Uluslararası Deniz Hukuku”, Beta, İstanbul 2014, s.3; Türkiye bu sözleşmelere taraf değildir.

⁶³ PAZARCI, Hüseyin, “Uluslararası Hukuk”, Turhan Kitabevi, Gözden Geçirilmiş 9. Bası, Ankara 2010, s.256; Türkiye taraf olmadığı gibi karşı oy kullanmıştır. Ayrıca; PAZARCI, Hüseyin, “Türk Dış Politikasının Başlıca Sorunları”, Turhan Kitabevi, Ankara 2015, s.107-110.

kadar tahlil edilmemiştir. Konuya ilişkin “*Bulla Romanus Pontifex*” ve “*Bulla Inter Caetera*” gibi önemli belgelerin Türkçe tercümeleri bugüne kadar yapılmamıştır.

Tercüme ettiğimiz fermanlardan ilkinde Papa Portekiz Kralına Afrika sahillerini yani “*Bojador burnu ve Não’burnundan itibaren tüm Gine sahilleri ve ötesi*”ni bağışlar. Ötesi ifadesinin ne kadar uzakları kastettiği belli olmamakla birlikte bu yola çıkarken ulaşılmak istenen hedefin Hindistan olması hasebiyle “*ötesi*”nin Hindistan’a kadar olduğu tahmin olunur. Papa’nın diğer fermanında ise batıdaki bilinmez sular İspanya Kralına bağışlanır; “*Arktik yani kuzey kutbundan Antarktik yani güney kutbuna kadar bir hat çekip batıya ve güneye doğru sizin görevlendirdiğiniz kimselerin keşfettikleri adaları ve karaları size bağışlıyoruz. (...) Söz konusu hat, Azores ve Caboverde adalarının herhangi birinden (qualibet) Hindistan istikametinde batıya ve güneye doğru yüz liga (centum leucis) uzakta bulunur.*” Bu halde papa Akdeniz ve Kuzey Atlantik haricindeki tüm denizleri Portekiz ve İspanya egemenliğine sunmuş oluyordu. Papa’nın böyle bir yetkisi olmasa da İspanya ve Portekiz denizlerdeki egemenlik iddialarını bu fermanlara dayandırmıştır. Bu iddiaların sebep olduğu tartışmalar üzerine zamanla Milletlerarası Deniz Hukuku bina edilecektir. Sözgelimi Grotius’un bu konudaki eseri “*Denizlerin Serbestisi*”⁶⁴ de bu makalede ele alınan belgelere yönelik eleştirilerden oluşur. Deniz üzerinde daha erken tarihli kimi egemenlik iddiaları olduğu da öne sürülebilir fakat milletlerarası tartışmaları başlatıp bu yönde teamüllerin oluşumuna etki eden Portekiz ve İspanyanın tüm okyanuslara egemen olduğunu iddia etmesi olmuştur. Bu durum kıta sahanlığı üzerine tartışmaları başlatan Truman Bildirisi’ne (28.09.1945)⁶⁵ benzer bu açıdan. Nihayetinde bir hak iddiası diğer devletlere örnek olup bu yönde benzer uygulamaların başlamasına yol açar.

KAYNAKÇA

“*Codex Iuris Canonici*”, Vatikan 1983.

“*Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*”, İSAM - İslam Araştırmaları Merkezi, 1.cilt, İstanbul 1988.

“*Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*”, İSAM - İslam Araştırmaları Merkezi, 26.cilt, İstanbul 2002.

⁶⁴ GROTIUS, Hugo, “*Mare Liberum / Denizlerin Serbestisi*”, çev. Erkut Ziya Sivrikaya, Savaş Yayınevi, Ankara 2019.

⁶⁵ GÖKALP, İbrahim, “*Milletlerarası Adalet Divanının Deniz Alanlarının Sınırlandırılmasına Dair Kararlarında Dikkate Aldığı İlkeler*”, Beta, İstanbul 2008, s.7.

- ACER, Yücel / KAYA, İbrahim, “*Uluslararası Hukuk*”, Seçkin, Ankara 2014.
- ALLIES, Thomas William, “*The see of st. Peter, the rock of the Church, the source of jurisdiction and the centre of unity*”, Burns and Lambert, London 1850.
- AYBAY, Atilla, Aydın, Gündüz, Rona, “*Denizciler, İşletmeciler ve Yöneticiler için Deniz Hukuku*”, Ed. Gündüz Aybay, Aybay Yayınları, İstanbul 1998.
- AYBAY, Rona, “*Kamusal Uluslararası Hukuk*”, Seçkin, Ankara 2011.
- BARONII, Caesaris, “*Annales Ecclesiastici*”, cilt.28 (1424-1453), Barri-Ducis, Paris 1874.
- BOZKURT, Enver / KÜTÜKÇÜ, M.Akif / POYRAZ, Yasin, “*Devletler Hukuku*”, Yetkin, Ankara 2012.
- BOZKURT, Tamer, “*Ticaret Hukuku – Cilt V*”, On İki Levha Yayıncılık, 8. Baskı, İstanbul 2016.
- BROTON, Jerry, “*A History of the World in Twelve Maps*”, Penguin Books, London 2013.
- CANCA, Hakan Selim, “*Denizde İşlenen Suçlar*”, Seçkin, Ankara 2012.
- DAVENPORT, Frances Gardiner (Ed.), “*European Treaties bearing on the History of the United States and its Dependencies to 1648*”, Carnegie Institution of Washington, Washington D.C. 1917.
- DOĞAN, İlyas, “*Devletler Hukuku*”, Astana Yayınları, Ankara 2013.
- DÜRÜŞKEN, Çiğdem, “*Descartes Latince Öğreniyor*”, 2.Baskı, Alfa Basım Yayım, İstanbul 2017.
- ELÇİN ERTUĞRUL, Ümmühan, “*Uluslararası Hukukun Emredici Normlarından Doğan Yükümlülüklerin Ciddi İhlallerinden Devletin Sorumluluğu*”, Yetkin, Ankara 2012.
- GÖKALP, İbrahim, “*Milletlerarası Adalet Divanının Deniz Alanlarının Sınırlandırılmasına Dair Kararlarında Dikkate Aldığı İlkeler*”, Beta, İstanbul 2008.
- GROTIUS, Hugo, “*Mare Liberum / Denizlerin Serbestisi*”, çev. Erkut Ziya Sivrikaya, Savaş Yayınevi, Ankara 2019.
- GÜNDÜZ, Aslan, “*Milletlerarası Hukuk*”, Ed. Reşat Volkan Günel, 6. Baskı, Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul 2013.
- GÜNDÜZ, Aslan, “*Milletlerarası Hukuk*”, Ed. Reşat Volkan Günel, 6. Baskı, Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul 2013.
- HENDERSON, Ernst F, “*Select Historical Documents of the Middle Ages*”, George Bell & Sons, London 1903.

- IUSTINIANUS, “*Institutiones*”, Tercüme: Ziya Umur, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1968.
- JORDÃO, Levy Maria (Ed.), “*Bullarium patronatus Portugalliae regum in ecclesiis Africae, Asiae atque Oceaniae: bullas, brevia, epistolas, decreta actaque Sanctae Sedis ab Alexandro III ad hoc usque tempus amplectens*”, Ex Typographia Nationali, Lizbon 1868, 1. cilt.
- KABAĞAÇ, Sina & ALOVA, Erdal, “*Latince Türkçe Sözlük*”, Sosyal Yayınlar, İstanbul 1995.
- KURAN, Selami, “*Uluslararası Deniz Hukuku*”, Beta, İstanbul 2014.
- MESERVE, Margaret, “*Papal Bull: Print, Politics and Propoganda in Renaissance Rome*”, Johns Hopkins University Press, Baltimore 2021.
- MYERS, Philip Van Ness, “*Mediaeval and Modern History*”, Ginn & Company, Athenaeum Press, Boston 1905.
- NUTKİ, Süleyman, “*Kamûs-i Bahrî / Deniz Sözlüğü*”, (Çev.) Mustafa Pultar, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2011.
- ORTALLI, Gherardo, “*Venice and Papal Bans on trade with the levant: The role of the jurist*”, *Mediterranean Historical Review* (1995), 10 (1-2), pp.242–258.
- ÖZBARAN, Salih, “*Avrupanın Okyanuslarda Yayılması ve Akdeniz Dünyası*” başlıklı bölüm, “*Türk Denizcilik Tarihi*”, Cilt 1, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, TC. Deniz Basımevi, İstanbul 2009.
- PAZARCI, Hüseyin, “*Türk Dış Politikasının Başlıca Sorunları*”, Turhan Kitabevi, Ankara 2015.
- PAZARCI, Hüseyin, “*Uluslararası Hukuk*”, Turhan Kitabevi, Gözden Geçirilmiş 9. Bası, Ankara 2010.
- RENÇBER, Kamuran, “*Uluslararası Hukuk*”, Dora, Bursa 2014.
- SCOTT, William, “*Demythologizing the Papal Bull Inter Caetera*” *Philippine Studies* 35, no. 3 (1987): 348-56.
- TDK, “*Türkçe Sözlük*”, 9. Baskı, 2. Cilt (K-Z), Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1998.
- TUĞLACI, Pars, “*a Dictionary of Economic and Legal Terms*”, Sermet Press, İstanbul 1966.
- UMUR, Ziya, “*Roma Hukuku Lügati*”, İÜHF Matbaası, İstanbul 1975.
- WIEDEMANN, Benedict, “*The kingdom of Portugal, homage and papal ‘fiefdom’ in the second half of the twelfth Century*”, *Journal of Medieval History* (2015), 41:4, 432-445.
- YILMAZ, Ejder, “*Hukuk Sözlüğü*”, 8. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2004.

CEVİRİNİN YAPILDIĞI ESAS METİNLER

Bulla Romanus Pontifex

Nicolaus episcopus, servus servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Romanus pontifex, regni celestis clavigeri successor et vicarius Jhesu Christi, cuncta mundi climata omniumque nationum in illis degentium qualitates paterna consideratione discutiens, ac salutem querens et appetens singulorum, illa propensa deliberatione salubriter ordinat et disponit que grata Divine Majestati fore conspicit et per que oves sibi divinitus creditas ad unicum ovile dominicum reducat, et acquirat eis felicitatis eterne premium, ac veniam impetret animabus; que eo certius auctore Domino provenire credimus, si condignis favoribus et specialibus gratiis eos Catholicos prosequamur reges et principes, quos, veluti Christiane fidei athletas et intrepidus pugiles, non modo Saracenorum ceterorumque infidelium Christiani nominis inimicorum feritatem reprimere, sed etiam ipsos eorumque regna ac loca, etiam in longissimis nobisque incognitis partibus consistentia, pro defensione et augmento fidei hujusmodi debellare, suoque temporali dominio subdere, nullis parcendo laboribus et expensis facti evidentia cognoscimus, ut reges et principes ipsi, sublatis quibusvis dispendiis, ad tam saluberrimum tamque laudabile prosequendum opus peramplius animentur.

Ad nostrum siquidem nuper, non sine ingenti gaudio et nostre mentis letitia, pervenit auditum, quod dilectus filius nobilis vir, Henricus, infans Portugalie, carissimi in Christo filii nostri Alfonsi Portugalie et Algarbii regnorum regis illustris patruus, inherens vestigiis clare memorie Johannis, dictorum regnorum regis, ejus genitoris, ac zelo salutis animarum et fidei ardore plurimum succensus, tanquam Catholicus et verus omnium Creatoris Christi miles, ipsiusque fidei acerrimus ac fortissimus defensor et intrepidus pugil, ejusdem Creatoris gloriosissimum nomen per universum terrarum orbem etiam in remotissimis et incognitis locis divulgari, extolli, et venerari, nec non illius ac vivifice qua redempti sumus Crucis inimicos perfidos, Sarracenos videlicet ac quoscunque alios infideles, ad ipsius fidei gremium reduci, ab ejus ineunte etate totis aspirans viribus post Ceptensem civitatem, in Affrica consistentem, per dictum Johannem Regem ejus subactam dominio, et post multa per ipsum infantem nomine tamen dicti regis contra hostes et infideles predictos, quandoque etiam in propria persona, non absque maximis laboribus et expensis, ac rerum et personarum periculis et jactura, plurimorumque naturalium suorum cede, gesta bella, ex tot tantisque laboribus, periculis, et damnis non fractus nec territus, sed ad

hujusmodi laudabilis et pii propositi sui prosecutionem in dies magis atque magis exardescens, in oceano mari quasdam solitarias insulas fidelibus populavit, ac fundari et construi inibi fecit ecclesias et alia loca pia, in quibus divina celebrantur officia. Ex dicti quoque infantis laudabili opera et industria, quamplures diversarum in dicto mari existentium insularum incole seu habitatores ad veri Dei cognitionem venientes, sacrum baptisma susceperunt ad ipsius Dei laudem et gloriam, ac plurimorum animarum salutem, orthodoxe quoque fidei propagationem, et divini cultus augmentum. Preterea cum olim ad ipsius infantis pervenisset notitiam, quod nunquam vel saltem a memoria hominum non consuevisset per hujusmodi oceanum mare versus meridionales et orientales plagas navigari, illudque nobis occiduis adeo foret incognitum, ut nullam de partium illarum gentibus certam notitiam haberemus, credens se maximum in hoc Deo prestare obsequium, si ejus opera et industria mare ipsum usque ad Indos qui Christi nomen colere dicuntur, navigabile fieret, sicque cum eis participare, et illos in Christianorum auxilium adversus Sarracenos et alios hujusmodi fidei hostes commovere posset, ac nonnullos gentiles seu paganos nefandissimi Machometi secta minime infectos populos inibi medio existentes continuo debellare, eisque incognitum sacratissimum Christi nomen predicare ac facere predicari, regia tamen semper auctoritate munitus, a viginti quinque annis, citra exercitum ex dictorum regnorum gentibus, maximis cum laboribus, periculis, et expensis in velocissimis navibus, caravelis nuncupatis, ad perquirendum mare et provincias maritimas versus meridionales partes et polum antarcticum, annis singulis fere mittere non cessavit; sicque factum est, ut cum naves hujusmodi quamplures portus, insulas, et maria perlustrassent, et occupassent, ad Guineam provinciam tandem pervenirent, occupatisque nonnullis insulis, portibus, ac mari eidem provincie adjacentibus, ulterius navigantes ad hostium cujusdam magni fluminis Nili communiter reputati pervenirent, et contra illarum partium populos nomine ipsorum Alfonsi Regis et infantis, per aliquos annos guerra habita extitit, et in illa quamplures inibi vicine insule debellate ac pacifice possesse fuerunt, prout adhuc cum adjacenti mari possidentur. Ex inde quoque multi Guinei et alii nigri vi capti, quidam etiam non prohibitarum rerum permutatione, seu alio legitimo contractu emptionis ad dicta sunt regna transmissi; quorum inibi in copioso numero ad Catholicam fidem conversi extiterunt, speraturque, divina favente clementia, quod si hujusmodi cum eis continuetur progressus, vel populi ipsi ad fidem convertentur, vel saltem multorum ex eis anime Christo lucrifient.

Cum autem sicut accepimus, licet rex et infans prefati, qui cum tot tantisque periculis, laboribus, et expensis, nec non perditione tot naturalium regnorum hujusmodi, quorum inibi quamplures perierunt, ipsorum naturalium duntaxat freti auxilio provincias illas perlustrari fecerunt ac portus, insulas, et maria hujusmodi acquisiverunt et possederunt, ut preferatur, ut illorum veri domini, timentes ne aliqui cupiditate ducti, ad partes illas navigarent, et operis hujusmodi perfectionem, fructum, et laudem sibi usurpare vel saltem impedire cupientes, propterea seu lucri commodo, aut malitia, ferrum, arma, ligamina, aliasque res et bona ad infideles deferri prohibita portarent, vel transmitterent, aut ipsos infideles navigandi modum edocerent, propter que eis hostes fortiores ac duriores fierent, et hujusmodi prosecutio vel impediretur, vel forsitan penitus cessaret, non absque Dei magna offensa et ingenti totius Christianitatis obprobrio, ad obviandum premissis ac pro suorum juris et possessionis conservatione, sub certis tunc expressis gravissimis penis prohibuerint et generaliter statuerint quod nullus, nisi cum suis nautis et navibus et certi tributi solutione obtentaque prius desuper expressa ab eodem rege vel infante licentia, ad dictas provincias navigare aut in earum portibus contractare seu in mari piscari presumeret; tamen successu temporis evenire posset, quod aliorum regnorum seu nationum persone, invidia, malitia, aut cupiditate ducti, contra prohibitionem predictam, absque licentia et tributi solutione hujusmodi, ad dictas provincias accedere, et in sic acquisitis provinciis, portibus, insulis, ac mari, navigare, contractare, et piscari presumerent, et exinde inter Alfonsum Regem ac infantem, qui nullatenus se in hiis sic deludi paterentur, et presumentes predictos quamplura odia, rancores, dissensiones, guerre, et scandala in maximam Dei offensam et animarum periculum verisimiliter subsequi possent et subsequerentur—Nos, premissa omnia et singula debita meditatione pensantes, ac attendentes quod cum olim prefato Alfonso Regi quoscunque Sarracenos et paganos aliosque Christi inimicos ubicunque constitutos, ac regna, ducatus, principatus, dominia, possessiones, et mobilia ac immobilia bona quecunque per eos detenta ac possessa invadendi, conquirendi, expugnandi, debellandi, et subjugandi, illorumque personas in perpetuam servitutem redigendi, ac regna, ducatus, comitatus, principatus, dominia, possessiones, et bona sibi et successoribus suis applicandi, appropriandi, ac in suos successorumque suorum usus et utilitatem convertendi, aliis nostris litteris plenam et liberam inter cetera concesserimus facultatem, dicte facultatis obtentu idem Alfonsus Rex, seu ejus auctoritate predictus infans, juste et legitime insulas, terras, portus, et maria hujusmodi acquisivit ac possedit et possidet, illaque ad eundem

Alfonsum Regem et ipsius successores de jure spectant et pertinent, nec quisvis alius etiam Christifidelis absque ipsorum Alfonsi Regis et successorum suorum licentia speciali de illis se hactenus intromittere licite potuit nec potest quoquomodo, ut ipsi Alfonsus Rex ejusque successores et infans eo ferventius huic tam piissimo ac preclaro et omni evo memoratu dignissimo operi, in quo cum in illo animarum salus, fidei augmentum, et illius hostium depressio procurentur, Dei ipsiusque fidei ac reipublice, universalis ecclesie rem agiconspicimus, insistere valeant et insistant, quo, sublatis quibusvis dispendiis amplioribus, se per nos et Sedem Apostolicam favoribus ac gratiis munitos fore conspexerint, de premissis omnibus et singulis plenissime informati, motu proprio, non ad ipsorum Alfonsi Regis et infantis vel alterius pro eis nobis super hoc oblate petitionis instantiam, maturaque prius desuper deliberatione prehabita, auctoritate apostolica et ex certa scientia, de apostolice potestatis plenitudine, litteras facultatis prefatas, quarum tenores de verbo ad verbum presentibus haberi volumus pro insertis, cum omnibus et singulis in eis contentis clausulis, ad Ceptensem et predicta ac quecunque alia etiam ante data dictarum facultatis litterarum acquisita, et ad ea, que imposterum nomine dictorum Alfonsi regis suorumque successorum et infantis, in ipsis ac illis circumvicinis et ulterioribus ac remotioribus partibus, de infidelium seu paganorum manibus acquiri poterunt provincias, insulas, portus, et maria quecunque extendi et illa sub eisdem facultatis litteris comprehendendi, Ipsarumque facultatis et presentium litterarum vigore jam acquisita et que in futurum acquiri contigerit, postquam acquisita fuerint, ad prefatos regem et successores suos ac infantem, ipsamque conquestam quam a capitibus de Bojador et de Nam usque per totam Guineam et ultra versus illam meridionalem plagam extendi harum serie declaramus etiam ad ipsos Alfonsum Regem et successores suos ac infantem et non ad aliquos alios spectasse et pertinuisse ac imperpetuum spectare et pertinere de jure, Necnon Alfonsum Regem et successores suos ac infantem predictos in illis et circa ea quecunque prohibitiones, statuta, et mandata, etiam penalia, et cum cujusvis tributi impositione facere, ac de ipsis ut de rebus propriis et aliis ipsorum dominiis disponere et ordinare potuisse ac nunc et in futurum posse libere ac licite tenore presentium decernimus et declaramus.

Ac pro potioris juris et cautele suffragio, jam acquisita et que imposterum acquiri contigerit, provincias, insulas, portus, loca, et maria, quecunque, quotcunque, et qualiacunque fuerint, ipsamque conquestam a capitibus de Bojador et de Nom predictis Alfonso Regi et successoribus suis, regibus dictorum regnorum, ac infanti prefatis, perpetuo donamus, concedimus, et

appropriamus per presentes. Preterea cum id ad perficiendum opus hujusmodi multipliciter sit oportunum [concedimus] quod Alfonsus Rex et successores ac infans predicti, nec non persone quibus hoc duxerint, seu aliquis eorum duxerit committendum, illius dicto Johanni Regi per felicis recordationis Martinum V, et alterius indultorum etiam inclite memorie Eduardo eorundem regnorum regi, ejusdem Alfonsi Regis genitori, per pie memorie Eugenium IV, Romanos pontifices, predecessores nostros, concessorum versus dictas partes cum quibusvis Sarracenis et infidelibus, de quibuscunque rebus et bonis ac victualibus, emptiones et venditiones prout congruerit facere, nec non quoscunque contractus inire, transigere, pacisci, mercari, ac negociari, et merces quascunque ad ipsorum Sarracenorum et infidelium loca, dummodo ferramenta, ligamina, funes, naves, seu armaturarum genera non sint, deferre, et ea dictis Sarracenis et infidelibus vendere, omnia quoque alia et singula in premissis et circa ea oportuna vel necessaria facere, gerere, vel exercere: ipsique Alfonsus Rex, successores, et infans in jam acquisitis et per eum acquirendis provinciis, insulis, ac locis, quascunque ecclesias, monasteria, et alia pia loca fundare ac fundari et construi [curare], nec non quascunque voluntarias personas ecclesiasticas, seculares, quorumvis etiam mendicantium ordinum regulares, de superiorum tamen suorum licentia, ad illa transmittere, ipseque persone inibi etiam quoad vixerint commorari, ac quorumcunque in dictis partibus existentium vel accedentium confessiones audire, illisque auditis in omnibus preterquam sedi predictae reservatis, casibus, debitam absolutionem impendere, ac penitentiam salutarem injungere, nec non ecclesiastica sacramenta ministrare valeant libere ac licite decernimus, ipsique Alfonso et successoribus suis Regibus Portugalie, qui erunt imposterum et infanti prefato concedimus et indulgemus; ac universos et singulos Christi fideles ecclesiasticos, seculares, et ordinum quorumcunque regulares, ubilibet per orbem constitutos, cujuscunque status, gradus, ordinis, conditionis, vel preeminentie fuerint, etiamsi archiepiscopali, episcopali, imperiali, regali, reginali, ducali, seu alia quacunque majori ecclesiastica vel mundana dignitate prefulgeant, obsecramus in Domino et per aspersionem sanguinis Domini nostri Jhesu Christi, cujus ut premittitur res agitur, exhortamur, eisque in remissionem suorum peccaminum injungimus, nec non hoc perpetuo prohibitionis edicto districtius inhibemus, ne ad acquisita seu possessa nomine Alfonsi Regis aut in conquesta hujusmodi consistentia provincias, insulas, portus, maria, et loca quecunque seu alias ipsis Sarracenis, infidelibus, vel paganis arma, ferrum, ligamina, aliaque a jure Sarracenis deferri prohibita quoquomodo, vel etiam absque speciali ipsius

Alfonsi Regis et successorum suorum et infantis licentia, merces et alia a jure permissa deferre, aut per maria hujusmodi navigare, seu deferri vel navigari facere, aut in illis piscari, seu de provinciis, insulis, portibus, maribus, et locis, seu aliquibus eorum, aut de conquesta hujusmodi se intromittere, vel aliquid per quod Alfonsus Rex et successores sui et infans predicti quo minus acquisita et possessa pacifice possideant, acconquestam hujusmodi prosequantur et faciant, per se vel alium seu alios, directe vel indirecte, opere vel consilio, facere, aut impedire quoquo modo presumant.

Qui vero contrarium fecerint, ultra penas contra deferentes arma et alia prohibita Sarracenis quibuscunque a jure promulgatas, quas illos incurrere volumus ipso facto, si persone fuerint, singulares excommunicationis sententiam incurrant, si communitas vel universitas civitatis, castri, ville, seu loci, ipsa civitas, castrum, villa, seu locus interdicto subjaceant eo ipso; nec contrafacientes ipsi vel aliqui eorum ab excommunicationis sententia absolvantur, nec interdicti hujusmodi relaxationem, apostolica vel alia quavis auctoritate obtinere possint, nisi ipsis Alfonso et successoribus suis ac infanti prius propremissis congrue satisfecerint, aut desuper amicabiliter concordaverint cum eisdem. Mandantes per apostolica scripta venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopo Ulixbonensi et Silvensi ac Ceptensi Episcopis, quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, quotiens pro parte Alfonsi Regis et illius successorum ac infantis predictorum vel alicujus eorum desuper fuerint requisiti, vel aliquis ipsorum fuerit requisitus, illos quos excommunicationis et interdicti sententias hujusmodi incurrisse constiterit, tamdiu dominicis aliisque festivis diebus in ecclesiis, dum inibi major populi multitudo convenerit ad divina, excommunicatos et interdictos aliisque penis predictis innodatos fuisse et esse, auctoritate apostolica declarent et denuntient; nec non ab aliis nuntiari et ab omnibus arctius evitari faciant, donec pro premissis satisfecerint seu concordaverint, ut prefertur; contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ceterisque contrariis quibuscunque.

Ceterum, ne presentes littere, que a nobis de nostra certa scientia et matura desuper deliberatione prehabita emanarunt, ut prefertur, de surreptionis vel obreptionis aut nullitatis vitio a quoquam imposterum valeant impugnari, volumus, et auctoritate, scientia, ac potestate predictis, harum serie decernimus pariter et declaramus, quod dicte littere et in eis contenta de surreptionis, obreptionis, vel nullitatis, etiam ex ordinarie vel alterius cujuscunque potestatis, aut quovis alio defectu, impugnari,

illarumque effectus retardari vel impediri nullatenus possint, sed imperpetuum valeant, ac plenam obtineant roboris firmitatem; irritum quoque sit et inane si secus super hiis a quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attemptari. Et insuper, quia difficile foret presentes nostras litteras ad quecunque loca deferre, volumus, et dicta auctoritate harum serie decernimus, quod earum transumpto, manu publica et sigillo episcopalis vel alicujus superioris ecclesiastice curie munito, plena fides adhibeatur et perinde stetur, ac si dicte originales littere forent exhibite vel ostense; et excommunicationis alieque sententie in illis contente infra duos menses, computandos a die qua ipse presentes littere seu carte vel membrane earum tenorem in se continentes valvis ecclesie Ulixbonensi affixe fuerint, perinde omnes et singulos contra facientes supradictos ligent, ac si ipse presentes littere eis personaliter et legitime intimate ac presentate fuissent. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre declarationis, constitutionis, donationis, concessionis, appropriationis, decreti, obsecrationis, exhortationis, injunctionis, inhibitionis, mandati, et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Rome apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominice millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto, sexto idus Januarii, pontificatus nostri anno octavo.

Bulla Inter Caetera

Alexander episcopus, servus servorum Dei: carissimo in Christo filio Fernando regi, et carissime in Christo filie Elisabeth regine Castelle, Legionis, Aragonum, Sicilie, et Granate, illustribus, salutem et apostolicam benedictionem.

Inter cetera Divine Majestati beneplacita opera et cordis nostri desiderabilia, illud profecto potissimum existit, ut fides Catholica et Christiana religio nostris presertim temporibus exaltetur, ac ubilibet amplietur et dilatetur, animarumque salus procuretur, ac barbare nationes deprimantur et ad fidem ipsam reducantur.

Unde cum ad hanc Sacram Petri Sedem, divina favente clementia, meritis licet imparibus, evocati fuerimus, cognoscentes vos, tanquam veros Catholicos reges et principes, quales semper fuisse novimus, et a vobis preclare gesta toti pene jam orbi notissima demonstrant, nedum id exoptare, sed omni conatu, studio, et diligentia, nullis laboribus, nullis impensis, nullisque parcendo periculis, etiam proprium sanguinem effundendo, efficere, ac omnem animum vestrum omnesque conatus ad hoc jam dudum

dedicasse -- quemadmodum recuperatio regni Granate a tyrannide Saracenorum hodiernis temporibus per vos, cum tanta Divini Nominis gloria facta, testatur -- digne ducimur non immerito, et debemus illa vobis etiam sponte et favorabiliter concedere, per que hujusmodi sanctum et laudabile ac immortalis Deo acceptum propositum in dies ferventiori animo ad ipsius Dei honorem et imperii Christiani propagationem prosequi valeatis.

Sane accepimus quod vos, qui dudum animo proposueratis aliquas insulas et terras firmas, remotas et incognitas ac per alios hactenus non repertas, querere et invenire, ut illarum incolas et habitatores ad colendum Redemptorem nostrum et fidem Catholicam profitendum reduceretis, hactenus in expugnatione et recuperatione ipsius regni Granate plurimum occupati, hujusmodi sanctum et laudabile propositum vestrum ad optatum finem perducere nequivistis ; sed tandem, sicut Domino placuit, regno predicto recuperato, volentes desiderium adimplere vestrum, dilectum filium Cristophorum Colon, virum utique dignum et plurimum commendandum, ac tanto negotio aptum, cum navigiis et hominibus ad similia instructis, non sine maximis laboribus et periculis ac expensis, destinastis, ut terras firmas et insulas remotas et incognitas hujusmodi per mare, ubi hactenus navigatum non fuerat, diligenter inquireret; qui tandem, divino auxilio, facta extrema diligentia, in mari oceano navigantes, certas insulas remotissimas, et etiam terras firmas, que per alios hactenus reperte non fuerant, invenerunt, in quibus quamplurime gentes, pacifice viventes, et, ut asseritur, nudi incedentes, nec carnibus vescentes, inhabitant ; et, ut prefati nuntii vestri possunt opinari, gentes ipse in insulis et terris predictis habitantes credunt unum Deum Creatorem in celis esse, ac ad fidem Catholicam amplexandum et bonis moribus imbuendum satis apti videntur, spesque habetur quod, si erudirentur, nomen Salvatoris, Domini nostri Jhesu Christi, in terris et insulis predictis facile induceretur ; ac prefatus Cristophorus in una ex principalibus insulis predictis jam unam turrim satis munitam, in qua certos Christianos qui secum iverant, in custodiam, et ut alias insulas et terras firmas remotas et incognitas inquirerent, posuit, construi et edificari fecit ; in quibusquidem insulis et terris jam repertis, aurum, aromata, et alie quamplurime res preciose diversi generis et diverse qualitatis reperiuntur.

Unde omnibus diligenter, et presertim fidei Catholice exaltatione et dilatatione, prout decet Catholicos reges et principes, consideratis, more progenitorum vestrorum, clare memorie regum, terras firmas et insulas predictas illarumque incolas et habitatores, vobis, divina favente clementia, subijcere et ad fidem Catholicam reducere proposuistis.

Nos igitur hujusmodi vestrum sanctum et laudabile propositum plurimum in Domino commendantes, ac cupientes ut illud ad debitum finem perducatur, et ipsum nomen Salvatoris nostri in partibus illis inducatur, hortamur vos plurimum in Domino, et per sacri lavacri susceptionem, qua mandatis apostolicis obligati estis, et viscera misericordie Domini nostri Jhesu Christi attente requirimus, ut cum expeditionem hujusmodi omnino prosequi et assumere prona mente orthodoxe fidei zelo intendatis, populos in hujusmodi insulis et terris degentes ad Christianam religionem suscipiendam inducere velitis et debeatis, nec pericula, nec labores ullo unquam tempore vos deterreant, firma spe fiduciaque conceptis, quod Deus Omnipotens conatus vestros feliciter prosequetur.

Et, ut tanti negotii provinciam apostolice gratie largitate donati liberius et audacius assumatis, motu proprio, non ad vestram vel alterius pro vobis super hoc nobis oblate petitionis instanciam, sed de nostra mera liberalitate et ex certa scientia ac de apostolice potestatis plenitudine, omnes insulas et terras firmas inventas et inveniendas, detectas et detegendas versus occidentem et meridiem fabricando et constituendo unam lineam a polo Arctico scilicet septentrione ad polum Antarcticum scilicet meridiem, sive terre firme et insule invente et inveniende sint versus Indiam aut versus aliam quancunque partem, que linea distet a qualibet insularum, que vulgariter nuncupantur de los Azores et Caboverde, centum leucis versus occidentem et meridiem, ita quod omnes insule et terre firme reperte et reperiende, detecte et detegende, a prefata linea versus occidentem et meridiem, per alium regem aut principem Christianum non fuerint actualiter possesse usque ad diem nativitatis domini nostri Jhesu Christi proxime preteritum a quo incipit annus presens millesimus quadringentesimus nonagesimus tertius, quando fuerunt per nuntios et capitaneos vestros invente aliquae predictarum insularum, auctoritate Omnipotentis Dei nobis in beato Petro concessa, ac vicariatus Jhesu Christi, qua fungimur in terris, cum omnibus illarum dominiis, civitatibus, castris, locis et villis, juribusque et jurisdictionibus ac pertinentiis universis, vobis heredibusque et successoribus vestris, Castelle et Legionis regibus, in perpetuum tenore presentium donamus, concedimus, et assignamus, vosque et heredes ac successores prefatos illarum dominos cum plena, libera, et omnimoda potestate, auctoritate, et jurisdictione, facimus, constituimus, et deputamus ; decernentes nichilominus per hujusmodi donationem, concessionem, et assignationem nostram nulli Christiano principi, qui actualiter prefatas insulas aut terras firmas possederit usque ad predictum diem Nativitatis

Domini nostri Jhesu Christi, jus quesitum sublatum intelligi posse aut auferri debere.

Et insuper mandamus vobis in virtute sancte obedientie, ut, sicut etiam pollicemini et non dubitamus pro vestra maxima devotione et regia magnanimitate vos esse facturos, ad terras firmas et insulas predictas viros probos et Deum timentes, doctos, peritos, et expertos, ad instruendum incolas et habitatores prefatos in fide Catholica et bonis moribus imbuendum destinare debeatis, omnem debitam diligentiam in premissis adhibentes, ac quibuscunque personis cujuscunque dignitatis, etiam imperialis et regalis, status, gradus, ordinis, vel conditionis, sub excommunicationis late sententie pena, quam eo ipso si contrafecerint, incurrant, districtius inhibemus, ne ad insulas et terras firmas, inventas et inveniendas, detectas et detegendas versus occidentem et meridiem, fabricando et constituendo lineam a polo Arctico ad polum Antarcticum, sive terre firme et insule invente et inveniende sint versus Indiam aut versus aliam quancunque partem, que linea distet a qualibet insularum, que vulgariter nuncupantur de los Azores et Caboverde, centum leucis versus occidentem et meridiem, ut prefertur, pro mercibus habendis vel quavis alia de causa, accedere presumant absque vestra ac heredum et successorum vestrorum predictorum licentia speciali, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscunque, in Illo a quo imperia et dominationes ac bona cuncta procedunt confidentes, quod, dirigente Domino actus vestros, si hujusmodi sanctum et laudabile propositum prosequamini, brevi tempore, cum felicitate et gloria totius populi Christiani, vestri labores et conatus exitum felicissimum consequentur.

Verum, quia difficile foret presentes litteras ad singula queque loca in quibus expediens fuerit deferri, volumus, ac motu et scientia similibus decernimus, quod illarum transumptis manu publici notarii inde rogati subscriptis, et sigillo alicujus persone in ecclesiastica dignitate constitute, seu curie ecclesiastice munitis, ea prorsus fides in iudicio et extra ac alias ubilibet adhibeatur, que presentibus adhiberetur, si essent exhibite vel ostense. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre commendationis, ortationis, requisitionis, donationis, concessionis, assignationis, constitutionis, deputationis, decreti, mandati, inhibitionis, et voluntatis, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Rome apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominice millesimo quadringentesimo nonagesimo tertio, quarto nonas Maii, pontificatus nostri anno primo.